

Västerås kommun

Beslut efter uppföljning för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Vallbyskolan
belägen i Västerås kommun

Uppföljning av tillsyn i Vallbyskolan

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Västerås kommun under vårterminen 2018. Skolinspektionen fattade den 22 mars 2018 beslut efter tillsyn för Vallbyskolan. Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i detta beslut. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Västerås kommun inkom med den 27 juni 2018 och den 28 september 2018. Skolinspektionen har även genomfört intervjuer med lärare, elevhälsa och rektor den 9 och 15 januari 2019. Västerås kommun har fått möjlighet att lämna synpunkter på protokollen från intervjuerna.

Sammanfattning av kvarstående brister

Enligt Skolinspektionens bedömning är nedanstående brister ännu ej tillfullo åtgärdade. Skolinspektionen bedömer att Västerås kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

Skolinspektionens ingripande

Arbetsområde	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
2. Extra anpassningar och särskilt stöd		
Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.	Föreläggande vid vite	2019-08-16
Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.	Föreläggande vid vite	2019-08-16

Beslut

2019-02-01

3 (13)

Dnr 43-2017:6171

5. Förutsättningar för lärande och trygghet		
Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.	Föreläggande vid vite	2019-08-16

Skolinspektionens bedömningar och datum för när huvudmannen senast ska ha åtgärdat bristerna anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattning av avhjälpna brister

Arbetsområde		
2. Extra anpassningar och särskilt stöd		
Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.	Brist avhjälp	
När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas.	Brist avhjälp	

Skolinspektionens avslutar tillsynen avseende de brister som har avhjälpas.

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut bedömer Skolinspektionen att huvudmannen inte avhjälp samtliga påtalade brister. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa de brister som kvarstår.

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Västerås kommun att vid vite av 1 200 000 kronor senast den 16 augusti 2019 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Om Västerås kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet.

Nedan, under rubriken *Åtgärder* på sidan 4 och 8, redovisas de åtgärder som Skolinspektionen bedömer nödvändiga för att åtgärda bristerna. I de fall det är möjligt får bristerna avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att Västerås kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5 a § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Västerås kommun ska se till att elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd får det stöd som de behöver på Vallbyskolan. I detta ingår:

- Att en elev i behov av stöd i form av extra anpassningar får sådant stöd.
- Att en elev i behov av särskilt stöd får sådant stöd på det sätt och i den omfattning som hen behöver för att ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Att alla elever i behov av det får stöd i form av studiehandledning på sitt modersmål utifrån sina behov.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det fortsatt finns brister i Vallbyskolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd. Skolinspektionens utredning visar att alla elever inte ges extra anpassningar trots att de har behov av det och att även ett flertal elever som har behov av särskilt stöd inte ges det stöd som de har behov av. Av utredningen framgår även att det är brist på personal och att skolans specialpedagogiska resurser inte räcker till för att möta elevernas behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Bristen på stöd till elever i behov av det har varat under en längre tid. Sammantaget innebär bristerna att berörda elevers förutsättningar att nå målen för utbildningen allvarligt försvåras.

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

I skollagen anges vidare att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Av skolförordningen framgår att en elev ska få stöd i form av studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

I beslut den 22 mars 2018 bedömde Skolinspektionen att det fanns brister i skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd och att inte samtliga elever fick det stöd de var i behov av. I utredningen framkom exempelvis att skolans specialpedagogiska resurser och studiehandledare på modersmål inte räckte till för att tillgodose elevernas behov av stöd.

Stöd i form av extra anpassningar ges inte till alla elever som behöver det

Av Skolinspektionens utredning framgår att skolan fortfarande inte tillgodoser alla elevers behov av extra anpassningar. I intervju med Skolinspektionen ger

visserligen flera lärare och specialpedagogen exempel på extra anpassningar som genomförs för elever i undervisningen. Däremot uppger rektorn, specialpedagogen och lärarna att extra anpassningar inte ges till alla elever som är i behov av det. Rektorn uppger därutöver att extra anpassningar inte har givits till alla elever utifrån deras behov under åtminstone den tiden hon varit rektor på skolan, vilket är sedan den 1 oktober 2018.

Skolinspektionens utredning visar att brist på personal och tillgång till specialpedagogisk kompetens medför att inte alla elever ges de extra anpassningar de är i behov av. I Skolinspektionens intervjuer uppger flera lärare att det är på grund av personalbrist som inte alla elever med behov av extra anpassningar ges det och att det skulle behövas mer personal för att exempelvis träna läsning med elever. Även specialpedagogen uppger att lärarna inte hinner ge extra anpassningar till alla elever som är i behov av det och att det behövs mer personal i klassrummet. Två lärare uppger vidare att skolan inte har tillräckligt med speciallärare och att tiden för speciallärarna inte räcker till för att ge elever det stöd som behövs för att nå kunskapskraven. Rektorn uppger att lärarna gör sitt bästa för att anpassa för varje elev i den mån det går men att brist på personal och hjälp från speciallärare och specialpedagog gör att eleverna inte får det stöd de behöver.

Elevers behov av särskilt stöd tillgodoses inte

Av Skolinspektionens utredning framgår att flertalet elever med åtgärdsprogram under åtminstone sex månader inte getts särskilt stöd i den omfattning de är i behov av. I Skolinspektionens intervjuer uppger rektorn, lärare och specialpedagogen att skolan inte ger alla elever det särskilda stöd de har behov av enligt åtgärdsprogrammen. Specialpedagogen uppger att det är cirka 30 elever som har åtgärdsprogram på skolan. Rektorn uppger att cirka hälften av alla elever med särskilt stöd inte ges alla de åtgärder de har behov av enligt åtgärdsprogrammen. Lärarna uppger att det är mellan två och fem elever per klass som inte ges det särskilda stöd eleverna har behov av enligt deras åtgärdsprogram. Rektorn, lärarna och elevhälsan uppger därutöver att situationen med att alla elever inte getts det särskilda stöd de har behov av har pågått under en längre tid, åtminstone sex månader.

Skolinspektionens utredning visar att skolans specialpedagogiska resurser inte räcker till för att möta elevernas behov av särskilt stöd. Rektorn uppger i intervju med Skolinspektionen att det inte finns specialpedagogisk kompetens i tillräcklig utsträckning för att ge elever det stöd som framgår av åtgärdsprogrammen. Även specialpedagogen säger att hon inte hinner med och att det innebär att de på skolan inte hinner ge det stöd som eleverna ska ha enligt åtgärdsprogrammen. Flera lärare uppger att anledningen till att alla

elever inte ges det särskilda stöd de har behov av är att det saknas resurser, dels specialpedagogisk kompetens, dels stöd från kuratorn. Flera lärare uppger att de undervisar i stora klasser, men också att många elever har tidigare trauman och diagnoser och av de anledningarna har behov av att lära sig i mindre grupp eller "en till en", men att eleverna inte ges det stödet. Lärarna uppger därutöver att eleverna även behöver stöd socialt. En lärare uppger exempelvis, vilket flera lärare instämmer i, att de ofta skriver in "en till en"-undervisning i åtgärdsprogrammen utifrån att eleverna har behov av det men att de som skola inte har möjligheter att tillgodose det stödet och att det därför egentligen inte finns någon anledning att skriva in det i åtgärdsprogrammen trots att eleverna har behov av det. En lärare uppger även att insatserna endast sker vid ett fåtal tillfällen trots att det står i åtgärdsprogrammen att det ska ske kontinuerligt.

Skolinspektionens utredning visar att alla elever i behov av studiehandledning på modersmålet fortfarande inte får sådant stöd som motsvarar deras behov. I intervju med Skolinspektionen uppger elevhälsan att det helt saknas studiehandledare för en elev med behov av det i ett visst språk, vilket också bekräftas i intervju med rektorn och lärarna. Elevhälsan uppger att det i övrigt finns cirka 15 elever där befintlig studiehandledning inte ges i tillräcklig utsträckning för att motsvara elevernas behov. En lärare på lågstadiet uppger även att hen har flera elever som skulle behöva studiehandledning på modersmål men att det från skolans håll inte ges till eleverna på lågstadiet. Dock uppger rektorn att behovet av studiehandledning på modersmål tillgodoses i alla språk bortsett från i ett språk för en elev där skolan har sökt studiehandledare utan framgång.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska enligt skollagen förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Eftersom Vallbyskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, föreligger skäl att förelägga Västerås kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna. Skolinspektionen bedömer att föreläggandet ska förenas med vite eftersom bristerna i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd är sådana att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna

att nå målen för utbildningen. Bristerna är omfattande och har pågått under lång tid, trots att Västerås kommun förelades att rätta till bristerna redan i Skolinspektionens beslut den 22 mars 2018 (dnr 43-2017:6171).

Förutsättningar för lärande och trygghet

Bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att Västerås kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.
(2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Västerås kommun ska se till att det finns tillgång till elevhälsa och att den används främst förebyggande och hälsofrämjande. I detta ingår:

- Att det på skolan ska finnas tillgång till kurator.
- Att samtliga funktioner inom elevhälsan på skolan ska arbeta främst förebyggande och hälsofrämjande.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det även fortsatt finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete på skolan. Utredningen visar att elevhälsan inte arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande, trots att elevhälsans representanter uttrycker att det finns ett behov av ett sådant arbete. I utredningen framgår även att det på skolan saknas tillgång till kurator och att det har saknats under en längre tid men också att funktionerna inom elevhälsan har saknat tid för att genomföra förebyggande och hälsofrämjande insatser. Konsekvenserna av bristerna inom elevhälsans arbete är att elevernas utveckling mot utbildningens mål riskerar att försvåras.

Enligt skollagen ska det för eleverna i förskoleklassen och i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Vidare framgår bland annat att de mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

I beslut den 22 mars 2018 bedömde Skolinspektionen att elevhälsan som samlad resurs inte arbetade förebyggande och hälsofrämjande trots att de identifierat ett stort behov av ett förebyggande och hälsofrämjande arbete på skolan.

Av Skolinspektionens utredning framgår att elevhälsan fortfarande inte arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande. I intervju med Skolinspektionen uppger rektorn att elevhälsan inte arbetar förebyggande och hälsofrämjande utan med åtgärdande insatser kring enskilda elever. Representanterna för elevhälsan bekräftar att de inte täcker in de behov som finns kring förebyggande och hälsofrämjande insatser och att elevhälsan arbetar med enskilda elevärenden. Elevhälsan tillägger att de har genomfört en trivselenkät på skolan och diskuterade resultatet av den på elevhälsans möte. Specialpedagogen uppger däremot att de inte gjort något mer med trivselenkäten därefter. Rektorn uppger vidare att psykologen har deltagit på elevhälsoteamets möten och att tanken var att psykologen skulle observera i klassrummet men att det inte har genomförts. Rektorn uppger dock att psykologen har genomfört en utbildningsinsats gentemot personalen i september 2018 som handlade om betydelse av rörelse för inläring, något som också bekräftas av lärarna. Lärarna uppger dock att tanken med den utbildningsinsatsen skulle vara ett temaarbete under hela året men att det rann ut i sanden och inte längre arbetas med. Rektorn uppger även att skolsköterskan har pratat med elever i två klasser om tobak och puberteten under vårterminen 2018 samt att den tidigare kuratorn under hösten 2017 genomförde en insats för att främja ett "lugn" i klassen.

Skolinspektionens utredning visar att det saknas rätt kompetenser och förutsättningar för att genomföra ett förebyggande och hälsofrämjande arbete som motsvarar elevernas behov på skolan. I Skolinspektionens intervjuer med rektorn, elevhälsan och lärarna uppges att skolan inte har haft tillgång till någon kurator sedan mitten av vårterminen 2018 och att det fortfarande inte finns någon kurator på skolan. Elevhälsan tillägger att konsekvensen av bristen på tillgång till kurator är att eleverna inte får det stöd de behöver, som till exempel samtalsstöd och att det finns elever som behöver må bättre för att inte hamna i konflikter. En lärare säger också att det är flera elever på skolan som har behov av att samtala med en vuxen och att flera elever har trauman sedan tidigare och att de behöver en vuxen att vända sig till. Elevhälsan uppger

därutöver att de önskar arbeta närmare psykologen med bland annat förebyggande och hälsofrämjande insatser såsom exempelvis klassrumsobservationer, men även att det finns behov av att arbeta med klasserna på gruppnivå för att få dem trygga. Representanterna säger att det inte har blivit något av det för att det har saknats tillräckligt med tid. Specialpedagogen uppger även att hen inte har genomfört något förebyggande och hälsofrämjande arbete på grund av att hen inte har hunnit det.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande får enligt skollagen förenas med vite.

Eftersom Vallbyskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete, föreligger skäl att förelägga Västerås kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna. Skolinspektionen bedömer vidare att det finns skäl att förena föreläggandet med vite eftersom bristerna är omfattande och har förelegat under en längre tid, och detta trots att Skolinspektionen i beslut den 22 mars 2018 (dnr 43-2017:6171) har förelagt Västerås kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Avhjälpta brister i verksamheten

Extra anpassningar och särskilt stöd

Bedömning av brist

Skolinspektionen bedömde i tidigare beslut att Västerås kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.
(3 kap. 8 § skollagen)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas.
(3 kap. 9 § skollagen)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Västerås kommun avhjälppt denna brist.

Motivering

I beslut den 22 mars 2018 bedömde Skolinspektionen att det bland annat fanns brister i Vallbyskolans arbete med att skyndsamt utreda elever i behov av särskilt stöd samt arbetet med uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram.

Skolinspektionens bedömning är att det utifrån Västerås kommuns redovisade åtgärder inte framkommer annat än att bristen kring skolans arbete med att utreda elevers behov av särskilt stöd samt uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram är avhjälppta.

Av redovisningen från Västerås kommun framgår att elever med ett eventuellt behov av särskilt stöd uppmärksammas och utreds skyndsamt. I redovisningen framgår att detta säkerställs genom att lärarna varje vecka samtalar om dessa frågor och att lärarna nu har möjlighet att medverka på elevhälsans möten och konsultera dem i elevärenden. Av Skolinspektionens utredning bekräftas i intervjuer med lärarna att de elever som är i behov av utredning av särskilt stöd idag lyfts mer skyndsamt än vid Skolinspektionens senaste besök. I intervju med lärarna bekräftas även att lärarna kan konsultera elevhälsan om det finns skäl att gå vidare och utreda en elev. Även specialpedagogen uppger i intervju att processen med att utreda elever inför eventuellt särskilt stöd går fort och att en utredning är klar inom ett par veckor från att eleven uppmärksammas.

Av redovisningen framkommer också att åtgärdsprogrammen följs upp och utvärderas var åttonde vecka. De som ansvarar för uppföljningen och utvärderingen är klasslärare och speciallärare. I redovisningen framgår även att innehållet i åtgärdsprogram har dokumenterats, diarieförts och delgetts skolpersonal, elev och vårdnadshavare. Av Skolinspektionens utredning bekräftas i intervjuer med rektorn, specialpedagogen och lärare att uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram genomförs var åttonde vecka, att det är infört i skolans kalendarium och att det är en fungerande process. Rektorn uppger även att samtliga åtgärdsprogram har följts upp och utvärderats.

Skolinspektionen konstaterar att trots att åtgärdsprogrammen utvärderas får inte alla elever det stöd de behöver. Skolinspektionen förutsätter därför att skolans utvärdering av åtgärdsprogram framöver kommer ligga till grund för skolans fortsatta arbete med att vidareutveckla de särskilda stödåtgärderna så att eleverna får det stöd som de behöver.

Beslut

2019-02-01
12 (13)
Dnr 43-2017:6171

Skolinspektionen avslutar härmed tillsynen avseende de brister som bedöms som avhjälpna.

X Tommy Lagergren

Beslutsfattare
Signerat av: Tommy Lagergren

X Joel Axberg

Föredragande
Signerat av: Joel Axberg

Hur man överklagar, se bilaga.

Bilaga:
Överklagandehänvisning

Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Sveavägen 159, Box 23069, 104 35 Stockholm.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges.